

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентыр Мыекъопэ районым щылагъ

Адыгэ Республикэм и Президенту Тхьаклушынэ Аслъан тыгъуасэ Мыекъопэ районым щылагъ. Пащэм игъусагъэх АР-м и Премьер-министру КъумпIыл Мурат, ащ игуадзэу Алексей Петрусенкер, АР-м и Президентрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр, нэмыкIхэри.

Апэрэ чIыплэу республикэм ипащэ экIоллагъэр поселкэу Победэм дэт гурыт еджаплэу N 4-р ары. Ащ изытет, щыкIагъэу, гумэкIыгъоу щыIэхэм захигъэгозагъ, илээс еджэгъоу рагъэжэжыгъэм фэшI гушIогъо зэхэхэм къекIоллэгъэ псгъуми игуапэу Президентыр къафэгушIуагъ.

— Адыгеим ит еджаплэхэр, кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэр зэтэгъэпсыхъэгъэхэм сыдигъуи тыналэ тетэгъэты, ар пшгъэрылъ шъхьалэу тилэхэм ащыщ, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан кIэлэеджакIохэм ыкIи кIэлэегъэджэ коллективым закыфигъазэзэ. — Шъуеджаплэ анахъэу зыгъэгумэкIырэ лъэныкIохэм защыдгъэгъозэн, амалэу шыIэмкIэ IэпыIэгъу тыкышIуфэхъун гухэлэ тилэу непэ мыщ тыкъэкIуагъ. ЫпшгъэкIэ къызэрэщыIуагъэу, гъэсэнэгъэм иучреждениеу республикэм итхэм яматериальнэ-техническэ базэ хэхьоньгъэхэр егъэшIыгъэнхэм, ахэр аужырэ шапхъэхэм адистэрэ оборудованиемкIэ зэтэгъэпсыхъэгъэнхэм ыуж тит. Непэ ащ фэдэ амал зымыIэ еджэплэ зырызхэу ахэтхэм (ащ мы еджаплэри зэу ащыщ) ягъэцкIэжыын ыкIи язэтэгъэпсыхъан епхыгъэу Iофыгъо гъэнэфагъэхэр зэшIотэхых. АщкIэ республикэм игъэцкIэкIо хэбзэ орган-

хэм къатэфэрэр экIэ зэрагъэцкIэщтымкIэ, тапэки IэпыIэгъу тыкызэрэщыфэхъу-щтымкIэ шъукъэсэгъэгугъэ.

Еджаплэу къыздэкIуагъэм медицинэ ыкIи спорт оборудованиер, физикэ кабинетым ищыкIэгъэ Iэмэ-псымэхэр Президентым шIухъафтын фишIыгъэх.

Муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районым» иадминистрацие ипащэу Евгений Ковалевым, еджаплэм идиректорэу Н.Подставко, зэхэхэм къекIоллэгъэ ны-тыхэр рэзэныгъэ гушыIэхэмкIэ Президентым зыкыфагъэзагъ. Мы аужырэ илээсхэм АР-м и Пра-

вительствэ IэпыIэгъу къызэрэфэхъурэм ишIуагъэкIэ мы еджаплэм имызакъоу, районым ит иучреждениехэр зэтырагъэпсыхъанхэ зэралъэкIыгъэр ахэм къыхагъэщыгъ.

КIэлэеджэкIо цIыкIухэр усэхэм къяджагъэх, орэдхэр къаIуагъэх. Сурэтэу ашыгъэхэм ащыщхэр Тхьаклушынэ Аслъан шIухъафтынэу къыратыгъэх.

Мы объектым ыуж республикэ стадионым епхыгъэ, футболымкIэ зысхагъэсэрэ базэу къутырэу Садовэм дэтым Президентыр екIоллагъ, гъэцкIэжыынхэр мыщ зэрэщылы-кIуатэхэрэм захигъэгозагъ.

Мы мэфэ дэдэм Тхьаклушынэ Аслъан станицэу Къурджыпсым щылагъ, цIыф къызэрэкIохэм зэлукIэгъу-зэдэгущы-лэгъу адырилагъ, ахэр непэ анахъэу зыгъэгумэкIырэ упчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх. Ощх къызэшхыкIэ зигугъу къэтшIыгъэ псэупIэм иурамэу Лениным ышIэ зыхъырэм щыпсэухэрэм мы аужырэ илээсхэм псыр къакIаощтыгъ, цIыфхэр гузжэгогъу чIыплэ ифэщтыгъэх. ГумэкIыгъоу къэуцугъэр дэгъэ-зыжыгъэным паче АР-м и Президент пшгъэрылэу афигъэуцугъэм диштэу псыхъоу Къурджыпс иукъэбзын пэлуагъэханэу станицэм сомэ миллиони 2,5-рэ АР-м иминистрэхэм я Кабинет къафитIу-пщыгъагъ. Джырэ лъэхъан ехъулэу а ахъщэр зищыкIагъэм пэлуагъэхъагъ, цIыфхэм псыр къакIаоным ищынагъо щытыжэп.

— Мыекъопэ районым ит псэупIэхэм гъэстыныпхъэ шъуантIэр, псыр къятэщалIэ, цIыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахъышIу шIыгъэным тыналэ тетэгъэты, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан. — Станицэу Къурджыпсым щыпсэухэрэм ягумэкIыгъохэр дэгъоу зэхэсэ-шIэ, ау зи умышIэу зычIыплэ уисыкIэ ипхъухъагъэр къызэрэбдэмыхъуштыр хэти къыгурыIон фае. АщкIэ къэсIонэу сызыфаер зы — республикэм игъэцкIэкIо органхэр IэпыIэгъу

къытфэхъуштых шъуIоу шъу-щымыс, шъори къышIуефэрэр жъугъэцкIэ. ШъушIыпсэ-урэ чIыплэр дэхэ дэд, ари къыз-фэжъугъэфедэн фае. Джащ фэдэу былымхъуным, хэтэ-рыкIэхэм якъэгъэкIын шъуналэ нахъ атешъудзэмэ ишIогъэшхо къэкIощт.

«Африканскэ емынэкIэ» заджэхэрэ узыр районым бэмы-шIэу зэрэсхагъэунэфыгъагъэм къыхэкIыкIэ цIыфхэм чIэнэгъэ-шхо зэрашIыгъэр къызэрэуцго-игъэхэм ащыщхэм къаIуагъ.

Мыщ дэжыым КъумпIыл Мурат къызэрэхигъэщыгъэм-кIэ, АР-м и Правительствоу иунашгъокIэ цIыфхэм агъэкIо-дын фаеу хъугъэ къо шъхъэ пэпчэ тельытагъэу ахъщэ къа-ратыжыгъэ. А мылкъумкIэ мэлхэр, нэмыкI былымхэр ащ-фыхэмэ, ашъхъэ алыгъыжын зэралъэкIыштыр ащ къыхи-гъэщыгъ.

— IофшIэплэ чIыплэхэр шы-Iэнхэм паче нэгбгъэр пэпчэ къы-тефэрэр ыгъэцкIэн фае, нэ-мыкI Iофыгъоу къэуцухэрэмкIэ Правительствоу IэпыIэгъу къышIуфэхъуэ ышIыщт, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан зэлукIэгъум икIэу.

Станицэу Къурджыпсым хэ-хъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ рес-публикэм ипащэу IэпыIэгъу къафэхъурэм «тхъауегъэпсэу» цIыфхэм къыраIуагъ, рэзэныгъэ тхылъ къыфагъэшхошагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

НыбжыкIэхэм язэпэуцужь

Мы мэфэ экIэлъыкIохэм Мыекъуапэ иурамэу Перво-майскэм бырсыр къызэрэщыхъугъэм цIыфыбэ ишыхъа-тыгъ.

Адыгэ Республикэм и МВД ипресс-къулыкъу ипащэу Гьом-лэшк Байзэт тызэрэщыгъэгозагъэмкIэ, Ионыгъом и 3-м тирес-публикэ щыпсэурэ ныбжыкIэхэмрэ Темыр Кавказым хэхъэрэ субъектхэм къарыкIыгъэ студентхэу тикъэлэ шъхьалэ щеджэ-хэрэмрэ азыфагу зэмызэгъыныгъэ къытэджагъ. Бырсырым хэлэжыагъэхэм ащыщхэр къэлэ ОВД-м ащагъэх, адэгущылагъэх ыкIи атIупшыжыгъэх.

Мыщ ыуж, Ионыгъом и 6-м тиредакцие зычIэт унэм дэжь ныбжыкIэхэр щызэлукIэхэ щыззэуагъэх. Апшгъэрэ къэралыгъо еджэпIитIоу Мыекъуапэ дэтхэм ачIэсхэр арых зэпэуцужыым хэлэжыагъэхэр. Ахэм ащыщэу нэгбгъи 4-р АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ащагъэх, ацIэ-альэкъуацIэхэр, зы-щыщхэр агъэунэфыгъэх.

Гьомлэшк Байзэт къызэрэтиIуагъэмкIэ, хъугъэ-шIагъэр къызщыхъугъэ чIыплэм правоухъумэкIо органхэр псынклэу къызэрэсыгъэхэм ишIуагъэкIэ бырсырым зиушъомбгъугъэп, зэпэуцужыым хэлэжыагъэхэм ащыщэу зымы дэо тхылъ къыт-хыгъэп.

Хъугъэ-шIагъэр зылэгъугъэхэм къызэралорэмкIэ, зэпэ-уцужыым ныбжыкIабэ къекIоллэгъагъ, ащ хэлэжыагъэхэм ащыщхэм шъобжхэр хахыгъэх.

Милицием мы хъугъэ-шIагъэр инэплэгъу ригъэкIырэн, джырэблагъэ апшгъэрэ еджэпIитIум профилактическэ Iофтхъабзэхэр ащызэхашщытх.

(Тикорр.).

Щэпсэу адыгэхэр дунаим

Адыгэхэм ижъыкIэ ятеплъэ-шъошагъэр

Т.де Марьини:

«Пчыхъэм хылушъом пэмычыжъэу щыт мээу черкесхэм агъэлаплэрэм тыклонэу гу тетшыхагъ. Джау сымди зэхъулэгъэ къашъу зышъхапэ уц тхыпищ фэдэу шыгъэм диным пылъ Иофхэр инэу зы-щагъэлэплэрэ чыплэр къегъэгъунэ. Мыщ джъым зы нэбгыри чыг шыриупкыштыр хэгъэки, чыгхэм апашIэгъэ пкъыгъохэм ащынэсыщтэп.

Христиан диным итамыгъэ ахэм (черкесхэм) атэжъ пашгъэхэм якIэнэу къа-фагъэнагъ. А къашым джъ цыфхэр илъэ-сым кыкIоцI зауэрэ кышызэрэугъоих, а мафэхэр мэфэкIхэм атырагъафэх.

ЕтIани черкесхэм мыщ фэдэ шэн ахэлъ: мы чыплэхэм сатыушыным щапылтым, зыгорэм теуи зимылькы кызылэкIэзы-гъэхъагъэм е ежъ-ежырэу гушыIэ пытэ зытыгъэм къашым тынхэр фашIых. Ащ пае къашым е ар зэусэигъэ чыгым пкъы-гъо зэфэмыдэхэр апашIэх».

Сурэтыр Едыдж Батырай итхылъэу «Адыгэхэр» зыфиIорэм кыдэхыгъ.
Mфайдну, Taitbout (Edaouakd). Къашым тынхэр фашIых.

«Жъогъобыным» икIэтхэгъу къэсыгъ КIэтхапкIэр сомэ 20

КIэлэцIыкIухэм апае кыдэкIырэ журналэу «**Жъогъобыным**» икIэтхэн Ионыгъо мазэм и 1-м кышыублагъэу макIо.

Ар, ыпэрэ илъэсхэм кызы-тхыкIыштыгъэхэр зэрэшыгуа-зэхэу, илъэсым плIэгъогогъо (мэзищым зэ) кыдэкIы, шъо зэфэшъафхэр зилэхэ сурэт-хэмкIэ гъэкIэрэкIагъэ. Рассказ цыкIухэр, усэхэр, пшысэхэр, спортымкIэ, ордэ къэлонымкIэ, къэшъонымкIэ, нэмыкIхэмкIэ зэнэкIокIухэу тиреспубликэ, Урысыем ичIыплэ зэфэшъаф-хэм, Iэкиб хэгъэгухэм ащы-кIуагъэхэм еджаIохэу текло-ныгъэ къашыдэзыхыгъэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр, сурэт-хэр акIыгъухэу кыыхеутых. НэмыкI къэбархэу, хъугъэ-шIагъэхэу, кIэлэцIыкIухэм ягулыбтэ къэгъэушыгъэным фэгъэхыгъэ тхыгъэхэу журна-лым бэ кыдахэрэр. КIэлэ-цIыкIухэм япсихологии, ядунэ-еплъыкIэ, агу рихыштыр зэр-рэзэфэшъафхэр журналым иIофышIэхэм кыдалыгътэзэ, лъэныкъуабэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр журналым кыдэ-гъэхъэгъэнхэм анаIэ тырагъэ-ты. Арышъ, журналыр кызы-тхыкIыхэрэ, еджэхэрэ ныб-джэгъу цыкIухэр кIэмыгъо-жыныхэу кысшIошIы.

Непэрэ уасэу цыIэхэм ялы-тыгъэмэ «Жъогъобыным» икIэтхэн тефэрэр зи арыхэп, 2011-рэ илъэс псаум кыпфэ-кIоным зэкIэмкIэ лыптыш-тыр **сомэ 20** ныIэп. Ар зэхэзы-хыхэрэм ашIопыутыгъэ агъэ-шIагъо, ау еджэкIо цыкIухэм апае кызырэдэкIырэр кыдэт-лыгътэзэ, уасэм зыкъетымы-гъэлэтыным тыпылъ.

Журналым икIэгъэтхэнкIэ школхэм, нэмыкI еджаплэхэм япашхэр, адыгабзэр языгъэ-хыхэрэ кIэлэгъаджэхэр, почтэм иIофышIэхэр инэу Iэпылэгъу кытфэхъунхэ алъэкIышты. АщкIэ ахэм ташэгугъы. Зыгъот макIэ унагъохэм кыарыкIырэ кIэлэеджакIохэм «Жъогъобы-ныр» алэкIэгъэхъэгъэнымкIэ республикэм иIофшIэплэ зэ-фэшъафхэм, районхэм яад-министрациехэм япашхэр илъэс къэс кыддэлэх. Джыри ахэм яшIуагъэ кытагъэкIынэу та-щэгугъы. Инэуи тафэрэзэщт.

Ыпэрэ илъэсхэм «Адыгэ макъэм», тижурнали бэрэ зи-гугъу къащысшыгъэ Иофы-гъом, ау зыфэшIыр къэшIэ-гъуаеу зи кызыремыкIырэм джыри кыфэзгъэзэжъымэ сшIоигъу. Журналым кыхи-утырэ тхыгъэхэм, ежъхэм къа-рагъэхыгъэ сурэтхэм апае ахыщэ афадгъэхыжынын фае.

Тхыгъэр мынымыи, ащ тефэрэр мэкIэ дэдэп, кыыхашт илъэсым ар фэдитIукIэ нахыбэ ашIынэу щыт. Ащ ищыкIагъэр кIэлэ-еджакIоу, зитхыгъэ, зисурэт журналым кыдэхъагъэхэм «**ИНН**»-кIэ заджэхэрэм, «**страховое свидетельство**» зыфиIорэм яномерхэр зэрыт-хэгъэ тхылыплэ иадрес кIыгъоу кытфаригъэхынынэу ары. КIэлэеджакIохэм янахы-бэм ахэр яIэх, зимыIэхэм янэ-ятэхэм е янэжъ-ятэжъхэм япас-портхэм а зыцIэ къетIуагъэхэм яномерхэр зэрытхэгъэ тхы-лышIэхэр кытфарагъэхынынхэр ары. Ау ащ фэдэ кытфызгъэ-хъэу кыыхэкIыхэрэм зы хэу-кыоныгъэ ашIы, **паспортым иномер имызакъоу ар къе-зытыгъэр, кызыратыгъэ илъэсыр, мазэр, мафэр къат-хын зэрэфаер ащэгъупшэ. Ахэр щымыIэхэу тхылъ тедзаплэм хэти ахыщэ фа-ригъэхынын фитэп.**

КъишъутхыкI, шъуедж, шъукыфатх «Жъогъобыным». Шъуипысэмхэм тыкъагъэ. Ти-лъэу зышышъумыгъэгъупш. Къыздязъугъэхыштыр: **385000, г. Майкоп, ул. Со-ветская, 217, редакция «Жъогъобын» («Созвездие»).**

БзылъфыгъитIу хэкIодагъ

Гъогум техъухъэгъэ хъугъэ-шIагъэу нэбгыритIу зыхэкIодагъэм еп-хыгъэ уголовнэ Иофым Джэдджэ районым ипрокуратурэ ыналэ тет.

Следствием зэрилгытэрэмкIэ, Ионыгъом и 4-м 2010-рэ илъэсым сыхъатыр 17-рэ такыкIэ 30-м Мыекъуапэ щыпсэурэ Кобэщыч Рустам иавтомобиль исэу гъогоу Псыбай — Мые-къуапэ зыфиIорэм кырыкIозэ, Джэдджэ рай-оным кыхиубытэрэ гъогу кызытечырэ ав-томобилым щетэкIыгъ. Ащ кыыхэкIэу машинитIур къутагъэ, бзылъфыгъитIу хэ-кIодагъ.

Мы хъугъэ-шIагъэмкIэ Кобэщычим уго-ловнэ Иоф кыфызэIуахыгъ. УФ-м и УК ия 264-рэ статья ия 5-рэ IахыкIэ ар агъэпщынэщт.

Ащ кыделгытэ гъогурыкIон шапхэхэр укъогъэнхэр ыкIи транспортыр тэрэзэу умыгъэфедэныр.

Кобэщычыр МыекъуапэкIэ ОВД-м ислед-ственнэ отделэу гъогу-транспорт бзэдджэ-шIагъэхэр зэхэзыфырэм къулыкъу зэрэщи-шIэрэм кыыхэкIыкIэ Иофыр Джэдджэ районым щызэхъафышты.

Мы Иофым изэхэфын Джэдджэ район про-куратурэр хэушъафыкIыгъэу лъэплъэ.

Джэдджэ районым ипрокуратурэ

Цыфхэр

ыгъапцIэщтыгъэх

АР-мкIэ МВД-м следствиехэмкIэ и ГъэIорышIаплэ уголовнэ Иофэу мэлылъфэгъу мазэм кызыIуахыгъэр мы мафэхэм зэхефы.

Ар фэгъэхыгъ Мыекъопэ рай-онымкIэ поселкэу Тульскэм щыпсэурэ бзылъфыгъэу 2008-рэ илъэсым икIэ-ухым кышегъэжъагъэу 2010-рэ илъэ-сым нэс цыфхэм цыхъэ кызыфаригъэ-шIыгъэ, гъэпцIэгъэ ИофкIэ Мыекъуапэ ыкIи Краснодар адэт автосалонхэм кредитхэр ащазыгъэшIыштыгъэм. ЕтIанэ кредит зэзэгъыныгъэр аукуа-гъэ фэдэу ышIыти, автомобильхэр ышъэжыштыгъэх. Ау кредит ахыщэр банкым ритыжыштыгъэп, машинэм кIихыгъэмкIэ етIани кредитхэр ышIы-штыгъэх.

Непэрэ мафэм ехъулIэу ащ фэдэ бзэдджэшIэгъэ 38-у агъэунэфыгъэмкIэ зы уголовнэ Иоф зэхэтэу кызыIуахыгъ.

ПэшIорыгъэшъ зэхэфынхэр ыкIэм фэкIох. Ащ елытыгъэу мы бзылъфы-гъэм зэрар зэрихыгъэхэм тьялэу АР-мкIэ МВД-м зыкыфагъэзэнэу. Ад-ресыр: **кыалэу Мыекъуапэ, Жуков-скэм нурам, 25 е телефонхэу 02-м, е 52-57-27-м шъуафитеу.**

МВД-м къеты

Шышъхъэлум и 31-м кышегъэжъагъэу Ионыгъом и 6-м нэс АР-мкIэ МВД-м бзэдджэшIэгъэ 145-рэ щагъэунэфыгъ. Ахэм ахэ-тых укIыгъэ, ебэныгъэ, тыгъогъэ, гъэпцIэгъэ Иофхэр ыкIи нэмыкIхэр. Республикэм игъогъухэм хъугъэ-шIэгъэ 12 атэхъухъагъ, ахэм нэбгыритI ахэкIодагъ, водитель 78-рэ ешъуагъэу автомо-бильр зэрафэу къагъэуцугъ.

Мы илъэсым имэкъу-огъу мазэ Мыекъуапэ икон-торэ горэм иIофышIэ бзылъфыгъэ милицием зыкыфыгъэзагъ. Ащ кы-зериIуагъэмкIэ, Иоф зыщи-шIэрэ конторэм ымышIэрэ лIы горэ кычIахыи, кы-гъэщынэзэ, ахыщэу кассэм дэлъыр тырихыгъ. Ау бзылъфыгъэм кыIуагъэр милицием иIофышIэхэм ашIошъ хъугъэп. Иофыр зауылэкIум, ежъ бзылъ-фыгъэм инэIосэ кIалэм Iуагъэ дишIи зэфэшIыгъэ акционернэ обществэм иахыщэ конторэм чIыри-гъэхыгъ. Кассирымрэ игъу-сэ кIалэмрэ ащ тетэу сомэ мини 190-рэ атыгъугъ.

ИкIыгъэ илъэсым ибжы-хъэ Мыекъуапэ щыпсэурэ бзылъфыгъэу илъэс 90-рэ зыныбжыым етыгъуагъэх. Бзылъфыгъэм иунэу Киро-вым нурам тетым бзэджа-шIэхэм пчъэр Iуатхы ихъа-гъэх, ахыщэу сомэ 150-рэ ыкIи дышгъэм хэшIыкIыгъэ пкъыгъохэр унэм рахы-гъэх. БзэджашIэхэр бэмы-шIэу къаубытыгъэх, ахэр илъэс 18 зыныбжэ кIалэх, Мыекъуапэ щэпсэу.

Шышъхъэлум и 28-м ТэхъутэмыкIое районым-кIэ Краснодар екIурэ гъо-гум автомобилэу КамАЗ-м иводитель щетыгъуагъэх.

Сомэ мини 164-рэ къэу-цугъэ машинэм икабинэ бзэджашIэхэм рахыгъ. Лъыхъон Иофэу милицием иIофышIэхэм зэхашагъэм кызыригъэлэгъуагъэмкIэ, автомобилым бзэджа-шIэхэр бэрэ лыплъагъэх. Кызыуцум ищэрэххэм жыр къарагъэкIыгъ. Води-телем гъэцэкIэжынын Иоф-хэр ышIэнхэу кабинэм кызыкIым, бзэджашIэхэм ахыщэр атыгъугъ. АщкIэ уголовнэ Иоф кызыIуа-хыгъ.

Телефонэу атыгъурэ пэпчъ ащэжыи пIоми ухэ-укъоштыт. ТыгъуакIохэм телефонхэр зыщэфырэ цыфхэри яIэх. Ащ фэдэу шышъхъэлум и 28-м Крас-ногвардейскэ районым и ОВД следствиехэмкIэ иот-дел илъэс 33-рэ зыныбжэ кIалэу Улапэ щыпсэурэм фэгъэхыгъэ уголовнэ Иоф кызыIуахыгъ.

Ионыгъом и 3-м, чэщым сыхъатыр щымэ адэжъ Красногвардейскэ район сымэдджэщым шхончыкIэ зэогъэхэ хъульфыгъэ къа-шагъ. Милицием иIофы-шIэхэм а хъугъэ-шIагъэр альагъэлэсыгъ. Иофыр зэха-фызэ кIалэр зыуагъэр къэ-нэфагъ. Зэгуцафэхэрэр къа-убытыгъ.

НЫБЖЫКЛЭХЭМРЭ ТХЫЛБЕДЖЭНЫМРЭ

Нахьыбэу кыызэрякЮлЛэштхэм пылтых

Адыгэ республикэм иныбжыкЛэ библиотекэ 1986-рэ илээс кыызэуахыгъ, Мыекыуапэ ипчэу зэритым ишлуагъэкИ студентхэм кыуапэ афэху. Пигъэрылгъу илэхэр лэхъаным дийштэху ыгъэцкЛэнхэмкЛэ амалышлэхэр егъотых. Ащ джырэблагъэ тызэкЮм, илофышлэхэм къа-тефэрэр зэрашлэрэр нафэ кыитфэхуэгъ.

ХьакЛэмыз Мэдинэ агъэфедэшт тхыльхэр кыхехых.

— Гъэмафэм цыфэу кыит-факЛорэр нахь макЛ, — еЮ Адыгэ республикэм иныбжыкЛэ библиотекэ ипашэ игуадзэу ХьакЛэмыз Мэдинэ. — Зыгъэ-псэфыгъо мафэхэм зэхэщэн Юфхэм тапылх. Илээс еджэгъур ныбжыкЛэхэм рагъэжэ-жыгъэш, типчэхэр тигуапэу къафызлутэхых. Нахьыбэу илээс 14-м кышгъэжыагъэу илээс 28-м нэс зыныбжхэр арых титхылхэм яджэхэрэр. ЗэЮфшлэгъухэм тызэгъусэу ахэм япчъагъэ зэрэхэдгъэхбо-щтым тыпылх. КызыкЛэлтэ-лухэрэ Юфтхьабзэхэр афызэхэтэщэх. Тидиректорэу Кыык Беллэ ащ фэдэ зэхыхэхэр нахь гъэшлэгъонэу дгъэпсынхэм фэшл тегъэгъуазэ, хэкЛыплэ-шлухэр къегъотых.

НыбжыкЛэхэр патриотхэу плугъэнхэмкЛэ, зекЛокЛэ-шылкЛэ дэгъухэр ахэлъынхэмкЛэ, экстремизмэм пэуцужыынхэмкЛэ библиотекэм ишлуагъэ къегъакЮ. Шэн-хабзэмэ афэгъэхыгъэ семинархэр гъэшлэгъонэу макЛох. АР-м итарихъ нахышлюу ашлэным пае краеведением иотдел шылэныгъэм ибайныгъэ кызышчалотэрэ зэхыхэхэр, тхыль кыгъэлъэгъонхэр зэхэщэх. Мыекыопэ гурит еджаплэу N 6-м, Андырхое Хьусен ыцЛэкЛэ щыт колледжым, медицинэ училищым ащеджэхэрэр анахь чанэу мыш

Даур Саидэ, МэшлэкЮ Таисэ, Бэрэздэ Светланэ тхыль кыгъэлъэгъонхэр зэрагъэпсыштхэм тегушылэх.

фэдэ Юфтхьабзэхэм ахэлажэрэмэ ащышых. Зэхэщэн ЮфыгъохэмкЛэ кыалэм иорганizationsхэр Юпылэгъу къафэхух.

Пшызэ шьолыыр итхыльбеджэ ныбжыкЛэхэм яконференциеу «Заор, ТекЛоныгъэр, гукъэкЛыжыр» зыфилоу шылагъэм библиотекэр чанэу хэлэжыагъ. Ащ «Адыгэ Республикэм иныбжыкЛэхэр патриотхэу плугъэнхэр», «Сэ сыхэгъэгъу!» зыфилохэрэ докладхэм къащаджагъэх. Нэужым ахэр «Заор, ТекЛоныгъэр, гукъэкЛыжыр»

зышхъэ тхыльым кыдэхьагъэх. Научнэ-практическэ конференциеу Волгоград шыкЛуагъэм «Патриотизмэм инэшанэхэмрэ ныбжыкЛэхэр плугъэнхэмкЛэ гъэцкЛэгъэн фэе Юфыгъохэмрэ» зыфилорэ докладыр кышашыгъ. Лъэпкыбэ зыщыпсэурэ шьолырым иныбжыкЛэхэр патриотхэу плугъэнхэм фэгъэхыгъэ Юфыгъохэр ащ кышчалэтыгъэх.

Республикэ программэу этнокультурэмрэ экстремизмэм пэуцужыгъэнымрэ афэгъэхыгъэ

кызыдахыгъэр илээс 65-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ зэхыхэхэр библиотекэм зэхышгъэх. Ветеранхэмрэ ныбжыкЛэхэмрэ зэлукагъэх. Заом ехыылэгъэ усэхэм ядэлугъэх, видеокыгъэлъэгъонхэм яплыхгъэх.

ХьакЛэмыз Мэдинэ кызырилуагъэмкЛэ, илээс зэкЛэлтыкЛохэм тхыльбеджэу къафакЛорэм япчъагъэ зэблэхъугъэ хъугъэп. Библиотекэм илофышлэхэр гуфэбэныгъэ ахэлэу ныбжыкЛэхэм зэрапэгъокЛыштхэм пылтых.

Адыгэ республикэ библиотекэм отделыбэ зэриЛэм имызакоу, ныбжыкЛэхэм психологым илэпылэгъу зышгъэгъотышт кыулыкыуи иЛ. Илээси 7-м кыкЛокЛ хабзэм ехыылэгъэ упчЛэхэм яджэуапхэм уащигъэгъуазэу упчЛэжыгъоу «Консультант Плюс» зыфилорэм Юфшешлэ. Адрэ библиотекэхэм афэмидэу, тхыльхэр игъом афэзымыхыжыкЛэхэрэм фэгъэ-кЛотэнхэр афашых. Библиотекэм итхыль зыгъэкЛодыгъэхэм, ащ ехышчырэу афахыжыкЛэхэм, ащ ехышчырэу афахыжыкЛэхэм, мазэу кыхыагъэм иапэрэ мафэ тхыльыр ахыжымэ, тазыр алахырэп.

Илээс еджэгъур зэрэрагъэ-жыжыгъэр кыдалыгътэзэ, Юныгъо мазэм ныбжыкЛэхэм егъэджен сыхьатхэр афызэхэщытх. Каталогхэр зэрэбгъэфедэштхэр, библиотекэм тхыльэу члагъотэн альэкЛыштхэр, нэмыкЛ къэбарэу ашлэн фаехэр къафалотэштхы. Шылэныгъэм ихъугъэ-шлагъэхэр нахышлюу къагурылонхэм, сэнэхьатэу кыхыхыгъэм зыфагъэсэным афэшл тхыльым ныбджэгъуныгъэу дашыгъэр гъэпытгъэным ялахышлу хашыхъ.

ДАУТЭ Анжел.

2010-рэ илээсымкЛэ кЛэтхыкЛыжыныр

КЛэтхыкЛыжыным фэхъазырых

Урысыем цыф пчъагъэу исым икЛэтхыкЛыжыныр 2010-рэ илээсым шылэщтым изыфэгъэхъазырын мы аужырэ илээсышым макЛ. Нормативнэ документхэу а Юфтхьабзэр гъэхьагъэ хэлэу регъэкЛокЛыгъэнымкЛэ ишыкЛэгъэхэр зэкЛэ шылэх, комисионхэр зэкЛэ — Урысыем и Правительствы, федеральнэ округхэм, УФ-м исубъектхэм ащызэхэщэгъэх.

Тиреспубликэ ирайон ыкЛи икълэ пстэуми якомиссионхэр яЮфшлэн фэхъазырых. Бэдзэогъу мазэм и 2-м

2010-рэ илээсым Урысыем кЛэтхыкЛыжыным игъэхъазырынкЛэ ыкЛи регъэкЛокЛыгъэнымкЛэ Адыгэ Республикэм икомиссии изичэзэу зэхэсыгъо илагъ. Ащ щядэлугъэх мыш фэдэ къэбархэм:

— республикэм икълэхэмрэ кълэ гъэпсыкЛэ зилэ ипсэупЛэхэмрэ ащыпсэурэ цыфхэм яучет изытет;

— УФ-м игражданхэм паспорт режимыр, ЛэкЛыб къэралыгъохэм ягражданхэм кошыным фэгъэхыгъэ законодательствэр, джащ фэдэу гражданствэ зымылэхэм миграционнэ законодательствэр Адыгэ Рес-

публикэм ичЛыналтэ зэрэщэгъэцкЛэрэр;

— уплэкЛунхэм къагъэлэгъуагъэр, похозяйственнэ учетыр къоджэ псэупЛэхэм ащызэхэщэнымкЛэ шыкЛэгъэу кыхыхагъэщыгъэхэм ядэгъэзыжыын зэрэклорэр;

— цыфхэм якЛэтхыкЛыжынын изыфэгъэхъазырын АР-мкЛэ МО-у «кълэу Мыекыуапэ» зэрэщыклорэм ехыыллагъ;

— 2010-рэ илээсым Урысыем цыфэу исхэм якЛэтхыкЛыжынын изыфэгъэхъазырын ыкЛи ар регъэкЛокЛыгъэнымкЛэ къралыгъо полномочиехэр зехъэгъэнхэм фэшл федеральнэ

бюджетым кыхэхкЛэу субвенциехэу муниципальнэ образованиехэм атырагъошэщтыр ухэсыгъэным ехыыллагъ.

КЛэтхыкЛыжыным зыфэгъэхъазырыгъэнымкЛэ ыкЛи ар зэришыкЛэгъэм тетэу регъэкЛокЛыгъэнымкЛэ мэхьанэшхо яЛ унэхэу кЛэтхыкЛыжыныр зыщыкЛоштхэр кыхэхыгъэнхэр ыкЛи кЛэтхыкЛыжыным пылхыштхэр егъэджэгъэнхэр. Урысыем цыфхэм якЛэтхыкЛыжынын пылхынхэу нэбгырэ мин 616-рэ ишыкЛэгъэшт, АР-м — 1088-рэ.

КЛэтхыкЛыжынымкЛэ персоналэу щытхэр — ахэр

кЛэтхыкЛыжыныр участкэхэм япашэхэр, инструкторхэр ыкЛи кЛэтхыкЛыжыкЛохэр. Адыгеим ирайонхэм ащышхэм кадрэхэу ящыкЛэгъэштхэр кыхыхыгъэхэх. Унэхэу кЛэтхыкЛыжыным фэхъазырыхэри зэкЛэ мэфэ зытлушыкЛэ «атыштых». А Юфшлэлэ унэхэр ящыкЛэгъэ оборудованиемкЛэ, техникэкЛэ, телефонхэмкЛэ, мэшлогъэкЛуасэхэмкЛэ зэтырагъэпсыхэх.

ХЬАЦЦЭЦЦЭ Мухьдин.

Статуправлением ивещуэ экономист.

Хэти ащыгъупшагъэп, сydi ащыгъупшагъэп

НЭБГЫРИПШІ ЗЫЩАПІУГЪЭ УНАГЪУ

Унагъохэр лăкъом ыльэпсэ пытэх. Етланэ ахэр зэхэжыжэхшэ, пкъэу пытэу лъэпкъым клэуцох. ИжыкІэ кышыклэдзагъэу адыгэ унагъохэм макІэ кьахэкІыштыгъэр клэлабэ зыщамыпІоу. Сабый зытІу нахь кызырмыхъогъэ унагъом фэгъэхыгъэу алоштыгъ лъэпкъ гъэкІодэу.

Аужырэ ильэсипшІ пчъагъэм адыгэ унагъохэм сабыеу кыарыхъорэр нахь макІэ хъуэз кыпрэкІо. Нахьыбэмэ зы сабий е тІу ащапІурэр. Хэгъэгу зеошхор кызысжежыным тефэу адыгэ кыуаджэхэм сабийхэр бэу зырысхэ унагъохэр мымакІэу ащыпсэуштыгъэх. Ахэтыгъэх ахэм нэбгырэ зыхыбл зыщапІухэрэр, кьахэкІыштыгъэх сабыипшІ ыкІи ащ ехъу кызырмыхъуагъэхэр. Джащ фэдэ унэгъо Іужъу сыкызытегушчыІэщтыр.

Теуцожь районым щыщ кыуаджэу Джэдэжъабылэ щыпсэуштыгъэхэ зэшхъэгъусэхэу ХьутІыжъ Юсыфрэ Бирамхъанрэ юнагъо нэбгырипшІ — клэлі 7-рэ пшгъэшъи 3-рэ щапІугъ. Къызэрало-жыбрэмкІэ, Юсыф лыжъ жэкІэ фыжъ дахэу, цыф зафэу, Іушэу шытыгъ. Бирамхъани, ыцІэ фэд ышхъи зыфалорэм ехышчырыгъ, цыфыныгъэ дахэ хэлыгъ, шыІэгъэшхо иІагъ. КІэлэ нахьыжъхэм къащэгъэ нысипІІ унагъом эдидсэу, сабийхэр зыхэхгъэхэ кушъипІІ яджэхашъо эдытетэу уахътэ къякІугъ.

Охътэ псынклэгъуагъэп унагъоу нэбгырабэ зыщапІурэмкІэ а лъэхъаныр. Юсыфи, ыкыо нахьыжъхэри ІофшІным ренэу клэтыгъэх, унагъор амыгъэ-нэтІупшІным фэлажъщтыгъэх. Ахэм кыинэу ателыыр экІэми зэхашІэщтыгъ. Джары сьд фэдэ хэхъоныгъэми унагъом исхэм агъотырэм лъэшэу зыкышчы-гушІуыштыгъэхэр.

— Илъэси 4 сыныбжыгъ сшынахьыжъ Даутэ Дзэ Плъыжыым защэм, — Дамирэт игукъэкІыжъхэм ащышхэр бэрэ кьелотжыкы. — Сшы лъэшэу шІу сільэгъуштыгъ. Слъакъо зызэпкъым ылапІІ сільэу кызыщапкышчт чыпІэм сыхъыштыгъ. Бэрэ кыскІэлъырысыштыгъ, пшысэ гъэшІэгъонхэр кысифиІуагъщтыгъэх. Шыгыныхэмрэ лъэ-кыопыльхъэхэмрэ клэлэцІыкІухэм афэ-щэфыгъуаехэу шытыгъ. Мафэ горэм кьоджэ тучаным сятэрэ Даутэрэ пчэ-дыжыым жъэу чэзыгъом сыхъуэуагъэх. Мэфэ чыІым чычъэ нэс ащ хэтыгъэх. Тиунагъо сьд фэдиз гушІуагъуа ахэм кыфахыгъагъэр клэлэхэм апае шырыкыу штэгъу зэфэшъхъафи 5-рэ пшгъэшъэжыитІум зыщалэнэу трикотаж кофтитІурэ, зыр плъыжъэу, адрэр тэфэу кызытфахъхэм. Сэ кофтэ плъыжыр кыстефагъэти, сигушІуагъо мыу-хыжыгъ.

ХьутІыжъ Юсыф иІушыгъэ мыщ фэдэ шысэ закъоми кыеушыхъаты. Ащ рихъухъагъэ унагъом клэлэу щапІухэрэм кызащэкІэ зыхагъэкІэхэу кыапэчыжъэ чыпІэ амыгъахъэхэу, зэкІэ зэкІэ-рысынхэу, зыщыфаехэм псынклэу зэлыІэсхэу, кызырэгъэгъунэжъхэу шигъэлэнхэу. Ар ыгъэцэкІагъ. УнэгъуакІэ зышІэнэу фаем ихатэ шыщ чыІугу Іахъэу фыпиутыгъэм чыиф унэ зэпыт шыфшІымэ чыгъэтІысхъэзэ, икІэлитф — Хьалиди, Хьызыри, Рэмзани, Зауи, Аслъани зэхигъэтІысхъэхи, кыуаджэм ХьутІыжъ хьаблакІэ шигъэ-псыгъагъ. Унагъо зешІэм ахэкІи, кыуаджэм дэкІыгъэ закъор Нурбый арыгъэ. Япшъашъэхэу Аминэти, МуліІэти, Дамирэти дакІохи, лІэкъо зэфэшъхъафхэр агъэбэгъуагъэх. Юсыф иунагъо щапІугъэ нэбгыри 10-м шыщэу нэпэ шы псаоу кыгътхэтир — Рэмзэан, Дамирэт, Аслъан.

Джы нахь игъэкІотыгъэу сакыте-гушчыІэ сшІоигъу ХьутІыжъ Юсыфрэ

Даут

Хьызыр

Бирамхъанрэ яклэлі 4 — Даутэ, Хьалидэ, Хьызыр, Нурбый. Мыхэр экІэри кыгътхэтыжъхэпышъ тафэлъало зыдэ-кыжыгъэхэ дунаим щырэхъатынхэу.

Унэгъо Іужъу хъушгъым апэу кыхъо-гъэ клэлэм цІэ клэко дахэ фаусыгъ — Даут. ИгъашІэ кыхъэ хъугъэп ащ. Чэ-зыур ыныбжыкІэ кыштыІэси, кыулыкыу сыхъынэу дзэм ащагъ. Белоруссием ит кьалэу Гомель пэмычыжъэу идзэкІолІ мафэхэр щызэлыкІоштыгъэх.

Аужырэ писъмэу Даутэ кыгътхыжы-гъагъэм кышчылоштыгъ СССР-м икыэ-ралыгъо гъунапкъэу Германием ичІыгу еуалІэрэр кызыгъэгъунэхэрэ тидзэ-кІолІхэм зэрэхэтир, гъунэгъу хэгъэгум зэрэщыбырсырыр, ащ кыголь кыра-лыгъохэм ащышхэр кызыфигъэІо-рышІэхэ зэрэхъурэр, тихэгъэгуи зао кыришылІэным ищынагъо зэрэщыІэр, кыулыкыур мээ зэулэкІэ кыуухынышъ кызырэкІожыштыр.

Ащ фэдэ мэфэ гушІуагъо кыфэ-сынклэ мээ зытфых нахь кыэмынэ-жыгъэу фашист Германием цыф мил-лион пчъагъэ зыхэкІодэщт зеошхор тихэгъэгу кыришылІэи, Даутэ яджэ шІэхэу кыгъэгъэжыным игухъышІоу зыдыІыгыгъэр кыдыгъэхъугъэп. Джарэушгъэу адыгэ клэлэр дзэм кыхэнэн фаеу хъугъэ.

Кыуаджэу Тэхъутэмыкыуае шыщ ШъэопцІэкъо Махъмудэу дзэм кыу-лыкыур Даутэ щыдэзыхыштыгъэм зео-ужым кызырариожыгъагъэмкІэ, заор кызысжежъгъэ дэдэм дзэкІолІ чанэу зэрэщытир кыдалыгъэ, пшгъэрыл гъэнэфагъэ иІэу чыпІэ шынагъом загъахъом кымыгъэгъэжыгъэу ары. Джарэушгъэу фэхыгъэ клэлэм нэужым бэрэ клэупчІагъэх, ау джэуапыр зыгъэ: кышчышІыгъэр амышІэу клэдыгъэ.

Джарэушгъэу ХьутІыжъ Даутэ унэгъо шІэгъуи гэрэзу имыфэу, кышыхъуагы шымыІэу Белоруссием ичІыгу щыфэ-хыгъ. Ар унагъом исхэми, зэкІэ зы-шІэщтыгъэхэми клэлэ ныбжыкІэ да-

Хьалид

Нурбый

хэу, гушІубзыоу агу кынагъ. Ятэ Юсыф опсэуфэ Къурмэн пэпчъ икІэлэ нахьыжъ мэл фиукІыштыгъ.

ХьутІыжъ Юсыф ятІонэрэ клэлэу кыфэхъугъэм ХьалидэкІэ еджагъэх. Ари клэлэ зэкІужъ дахэу кьахэуцо илэ-гъоу Джэдэжъабылэ дэсхэм. Ышна-хьыжъ фэдэу ыныбжъ зыкыкІэ, 1942-рэ илъэсым дзэм ащэ. Танкистхэм ясатыр хэуцо. Кавказым ичІыпІэ зэфэшъхъа-хэм ащыкІогъэ заохэм ахэлажэ. Анахь зео хыльэхэу зыхэтыгъэхэу бэрэ зи-гугъу кьафишІыжыштыгъэр кьалэу Сталинград дэжъ шыкІуагъэхэу танкым исэу зыхэлэжыагъэхэр арых. Пый танк жьугъэхэм зэрапэуцужыштыгъэхэм, титанкистхэм лыгъэу кызысхагъафэ-щтыгъэм ягугъу кьафишІы зыхъукІэ, гукъэкІыжъ зэфэшъхъафхэу зэлызыш-тэжыгъэхэм зэрагъэгумэкІырэр кыс-хыштыгъ. Кызырилотэжыштыгъэхэм-кІэ, Сталинград дэжъ танк заохэу кышчызэкІанэхэрэм танкистхэу зыхэ-тыгъэхэм пыйм чІэнэгъэ ин ащыра-гъэшІыштыгъ. Ежыыр зырысыгъэ тан-кым а заохэм пый танкэу ащызэхикъу-тагъэр макІэп.

Ащ фэдэ заохэм ащыщ Хьалидэ хыльэу кышчауи, госпиталым охъа-бэрэ кышчІэзагъэх. Ылъакъо кыте-уцожьи, иуІагъэ зэкІыжыым, фронтым Іухъажыгъ. Зео гъогоу Берлин нэзыгъэ-сыгъэм тетэу, кьалэхэмрэ кыралыгъо-хэмрэ шъхъафит зышІыжъхэрэ тидзэ-кІолІхэм ахэтэу лыгъэ зэрихъагъ. Тан-кым исэу Берлин дэхъагъ, пыйр иб шызэхэзыгъэтэкъожыгъэхэм, ТекІо-ныгъэшхор кыдэзыхыгъэхэм ясатыр-эхэм ахэтыгъ.

ЧыпІэ зэфэшъхъафхэм ащыкІогъэ заохэм зэрэхэлэжыагъэм кыкІэкІогъэ наградэ пчъагъэ кыратыгъэу кыгъэ-зэжъи, Хьалидэ мамыр ІофшІэным зы-ритыжыгъагъ. СатыушІыным, свя-зым, фэшъхъаф предпріятиехэм ащы-лэжыагъ. Унагъуи ышІи, клэлитІу кыс-фэхъугъ.

Ящэнэрэ клэлэу Хьызыри 1943-рэ илъэсым заом ащэнэу чэзыур кыс-лыІэсыгъ. Украинэм дзэ кыулыкыур сыхъэу ригъэжыагъ. Артиллерием хэ-фэгъэ адыгэ клэлэр изео гъогоу Запоро-жьем шытеуцагъ. Ар зыхэхфэгъэ тидзэкІолІхэр ПВО-м хэтхэу нэмыц самолетхэу бомбэхэр кысyzдзыхынхэу кьэбыбыхэрэм огур ащаухъумэщтыгъ. Ащ фэдэ зэпэуцужыгъо горэм Хьызыр хыльэу кышчауи, бэрэ госпиталым кышчІэзагъэх.

1947-рэ илъэсым ыкІэхэм адэжъ сэ-кьатныгъэ ин зилэ хъугъэ клэлэм ыш-нахьыжъ Хьалидэ лыкІуи, яджэ кыс-щэжыгъ. ИІахыльхэми, кьоджэдэсхэ-ми гуфэбэныгъэу кыфырыІэм Хьызыр шыІэныгъэм кыгъэгъушІужыгъ. Иду-най зысхыжышчт 2004-рэ илъэсым нэс фызэшІокІыштымкІэ кыуаджэм ишІуагъэ кышчыгъэкІуагъ. ЕджапІэм бэрэ шыІэщтыгъ, Хэгъэгу зеошхом тицІыфхэм лыгъэу шызэрахъагъэр клэлэеджаркІохэм кьафилуагъщтыгъ.

Украинэм шыщ Запорожъеу зыщы-зэуагъэм шыпсэухэрэми адыгэ дзэкІолІ клэлэр ащыгъупшагъэп. Илъэс къэс ТекІоныгъэшхом и Мафэ зыщагъэмэ-фэкІырэм ренэу ар рагъэблагъэщтыгъ. ИкІалэхэм ямашинэкІэ ятэ ащэщтыгъ зыщызэогъэ чыпІэм. 2004-рэ илъэсым аужырэу ащи, зыдзэуагъэхэм Хьызыр аІукІэжыгъагъ. ТекІоныгъэм ия 60-рэ илъэс ехъулІэу Запорожем кышчыда-гъэкІыгъэ тхылым Украинэр кызы-ухъумагъэхэм ахэтыгъэ ХьутІыжъ Хьызыр фэгъэхыгъэ тхыгъэ кыда-гъэхъагъ.

ХьутІыжъ Юсыф изы клэлэ игугъу джыри клэкІэу кысшІышчт. Ар Нурбый. Хэгъэгу заор кызысжежъ я 7-рэ клас-сым щеджэщтыгъ. Фронтым Іухъа-гъэхэм ачІыпІэ иуцогъэ клэлэ Іэахъохэм ащышчыгъ. Кьыфагъэгъэгъагъэх заом ащэгъэ Лъэкъэ Рэмзэанэ колхоз шыкоу зырысыгъэм шитІоу клэтыгъэр. Пчэ-дыжърэ жъэу кьэтэдэжыти, шыку зэкІэтымкІэ бзыльфыгъэхэр губгъом ыщэщтыгъэх, мафэрэ псэу зэшъошгъэхэм ахэр шигъахІэщтыгъэхэп. ЯІофшІэн зауыхкІэ кышчыжыштыгъэх.

А лъэхъаным урыс лыжъэу Алек-сандр Ульяновыр кьоджэ колхозым ибухгалтерыгъэти, Нурбый зыдыригъа-Іэзэ, а сэнэхъатым шигъэгъуазэщтыгъ. 1946-рэ илъэсым Мыекыуапэ бухгалтер курсхэр кышчыуыхышъ, колхозым ибухгалтер шъхъалэ мэхъу. Бэрэ Іоф ымышІэу дзэ кыулыкыур ащэ. Ащ кызыкІыжыкІэ Пэнэжыкыуае ащэщ МИНЗАГ-м, етІанэ райфом бухгалтер шъхъалэу Іоф ашешІэ. 1964-рэ илъэсым Джэдэжъабылэ зы колхозэу шызэхэ-гъэхъажыгъэм тхъаматэ фашІыгъэ ХьакІэко Хьамедэ бухгалтер шъхъалэу кысэжъы. 1972-рэ илъэсым пэнэ-жыкыкыое совхозым идиректорыгъэ Хьот Казбек ещэщ, бухгалтер шъхъа-Іэ ешІы. ИІэнатІэ шытхъу хэлыу ыгъэ-цакІэзэ, Нурбый Орджоникидзе дэт финанс техникумырэ Кубанскэ мэкъу-мэщ институтымрэ кыеуыхы.

Джарэушгъэу икыоджэ гупси, Пэнэ-жыкыуаий илъэсыбэрэ ащылэжъэгъэ Нурбый лыгъэныгъэшхо кызыфаригъэшІын ыльэкІыгъ. Непэ ар кыгътхэ-мытыжыми, ащ игугъу бэрэ дахэкІэ ашІы.

ХьутІыжъ Юсыф икІэлиплІ джаш фэдэ шыІэныгъэ гъогоу дахэ зэпачи яду-най ахъожыгъэшъ, зыдэкІуагъэхэр ахърэт мафэ афэхъунэу афэгъІо. Зэ-шипІлыми шытхъушІу апылтышъ, зы-хэтыгъэхэм ащыгъупшэхэрэп.

ЛІАХЪУСЭЖЪ
Хьаджэсрэтбый.

Адыгабзэ зэтэгъашIэ

(КъызыкIэлъыкIорэр Ионыгъом и 4-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

Макъэмэ якъэгъэльэгъуакI

Буквэ къызэрыкIохэр

Адыгэ алфавитым хэт буквэ 66-мэ буквэ къызэрыкIохэри, буквэ зэхэлъхэри ахэтых. Зы тамыгъэкIэ гъэпсыгъэ буквэмэ буквэ къызэрыкIокIэ яджэх. Урысыбзэм хэт буквэ 33-мэ буквэу I-р ахэгъэхъожыгъэу буквэ 34-рэу адыгэ алфавитым хэтхэр къызэрыкIох:

а.б.в.г.д.е.е.ж.з.и.й.к.л.м.н.о.п.р.с.т.у.ф.х.ц.ч.ш.щ.ъ.ы.ь.ь.э.ю.я.І.

● Мы къыкIэлъыкIорэ гушчIэмэ буквэ къызэрыкIоу ахэтхэр гушчIэ пэпчъ шъхьаф-шъхьафэу къахэтхыкIых:

тамэ — т,а,м,э; чаныч, ... гыны, гъучIыч

● Мы гушчIэмэ ахэт буквэ къызэрыкIо пчъагъэр скобкэмэ адэтэу гушчIэмэ къакилэлыгъакилэзэ атетхыкI.

З э р э п ш I ы щ т ы р :

1. Адыгэ (5), хъакIэ (2), пытанIэ (5), ис (2) унэ, хатэ, урам, къалэ.

● ТетхыкI. Къедж. ГушчIэ пэпчъ мэкъэзешэ буквэ пчъагъэу хэтымрэ мэкъэзэрэщэ буквэ пчъагъэу хэтымрэ гъэунэфых.

- Фатимэ (зецэр — 3, зэрацэр — 3) унэм ис. Ар мат-хэ. Фатимэ ынапэ дахэ.
- Нанэ мадэ. Ар дахэу мадэ. Сэри сыдэнэу сыфай.
- Муратэ уцым хэс. Кимэ шым тес. Ар уанэм ис.
- Щыуаным псы ит. Псыр фабэ.
- Симэ Іанэм нэс, ар маишхэ. Шхахэмэ, тхэцт.

● ГушчIэлъэ цыкIум нэуасэ зыфэшI. Ар гъэфедэзэ, текстыр урысыбзэкIэ къызэдзэкI.

ГушчIэлъэ цыкIу

ар он, она
дахэ красивый, красивая
дахэу красиво
дэн шить
ешэсы садится на кого-что (здесь: на коня)
ешэсын садиться на кого-что
ис сидит в чем-либо
исын сидеть в чем-либо
ит стоит в чем-либо
итын — стоять в чем-либо, находиться в чем-либо
мадэ шьет
матхэ пишет
маишхэ ест, кушает
напэ лицо

● Къедж. ГушчIэхэр зэрээдзэкIыжыгъэхэм рыгъуазэзэ, мы текстыр урысыбзэкIэ тхыжъ.

Нанэ мадэ.
Нанэ мастэ иI. Нанэ мастэм рэдэ. Ащ джанэ еды.
Сэри сыдэнэу сыфай.

ГушчIэлъэ цыкIу.

иI имеется у кого-либо
мастэ иголка
мадэ шьет
нанэ бабушка

Адыгэ Республикэр.

1) Кавказ къушъхьэтхым итемыр чэпэ дахэхэм Адыгэ Республикэр арыс.

2) Республикэм цIэ езытыгъэ адыгэхэр Темыр-КъохъэпIэ Кавказым ижъ дэдэкIэ къышгъэгъагъэу шэпсэух.

Изображение звуков

Простые буквы.

Среди 66 букв адыгейского алфавита имеются простые и сложные буквы. Однолитерные буквы называются простыми. Все 33 буквы русского алфавита и дополнительная буква I образуют 34 простые буквы адыгейского алфавита:

● Из следующих слов выделяй простые буквы.

● Перепиши слова, показывая в скобках количество простых букв после каждого слова.

Образец:

● Перепиши. Прочитай. Определи, сколько гласных и согласных букв в каждом слове.

● Знакомься со словариком. Используя его, переведи текст на русский язык.

Словарик.

псы вода
нэс сидит за чем-либо
нэсын сидеть за чем-либо
сэ я
тхэн писать
уанэ седло
унэ дом
уцы трава
фай хочет, желает
фэен хотеть, желать
хэс сидит в чем-либо
хэсын сидеть в чем-либо
ишэн есть, кушать
ишы лошадь, конь
цыуан котел
Іанэ круглый стол-треножник

● Прочитай. Ориентируясь по переводам слов, изложи этот текст на русском языке.

Бабушка шьет...

Словарик

Республика Адыгея

Республика Адыгея расположена на живописных северных склонах Кавказского хребта.

Адыги, давшие название Республике — древнейшие обитатели Северо-Западного Кавказа. Их предки, по пись-

Изучаем адыгейский язык

Тхыгъэу къытлътIэсыгъэхэм къызэраушыхъатырэмкIэ, адыгэхэр къызыте-кIыгъэхэм охтэ зэфэшъхьафхэм мыхэмэ афэдэ лъэпкъыщIэхэр ахьыщтыгъэх: хъатхэр, касогхэр, зыххэр, мэотIхэр, нэмыкIхэри.

Зэгорэм Темыр Кавказым зынахъ лъэпкъышхо имысыгъэ адыгэхэм Урыс-Кавказ заом ыпкъ къыкIыкIэ я XIX-рэ лIэшIэгъум иятIонэрэ кIэлъэныкIо тхьамыкIагъоу къяхъулагъэм къыхэкIыкIэ зэкIэ дунаим итэкъухъагъэ щыхъугъэх. Тыркуем, КъокIыпIэ Благъэм, нэмыкI хэгъэгухэм джы адыгэу миллионичым ехъу ащэпсэу.

Адыгеир (Урысые Федерацием зыкIэ щыщэу) республикэ зыхъугъэр 1991-рэ илъэсыр ары. Республикэм и Президент, Къэралыгъо Совет — Хасэр хадзыгъэх, Министрэхэм я Кабинет зэхашагъэ.

Адыгэ Республикэм ежъ иеу Конституции иI.

Адыгэ Республикэм герб, гимн, быракъ иIэх.

Адыгэ Республикэм ибыракъ Урысыем ибыракъ гот.

менным источникам, в разные времена носили этнонимы: хаты, касоги, зихи, меоты и др.

Некогда самый многочисленный на Северном Кавказе, адыгский народ после перенесенной им трагедии во второй половине XIX века в результате Русско-Кавказской войны оказался разбросанным по всему миру. В Турции, на Ближнем Востоке, других странах в настоящее время проживает более 3 миллионов адыгов.

Адыгея Республикой (в составе Российской Федерации) стала в 1991 году. Избраны президент республики, Государственный Совет — Хасэ, сформирован Кабинет Министров.

Республика Адыгея имеет свою Конституцию, герб, гимн, флаг.

Флаг Республики Адыгея рядом с флагом России.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо быракъ

ЖХ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо быракъ лъапсэ фэхъугъэр я XIX-рэ лIэшIэгъум ия 30-рэ илъэсхэм адэжъ Черкесиём (адыгэхэм) тарихъ быракъэу иIагъэр ары. Инджылыз журналистэу я XIX-рэ лIэшIэгъум ия 30-рэ илъэсхэм адэжъ, Урыс-Кавказ заом илъэхъан, Черкесиём щыIэгъэ Э. Спенсер итхылъэу «Путешествие в Черкесию, Крым — Татарию...» (Лондон, 1838-рэ илъэс) зыфиIорэм а быракъым исурэт дэт. Авторыр «Черкесиём ипщыхэм язэзэгъыныгъэ ибыракъ лъапIэу» ащ еджагъ.

Быракъыр уцышъо, ышъхъагъыкIэ дышъэ жьогъуиыгъу хъурэныкIоу гъэпсыгъэу ыкIи ащ ычIэгъыкIэ жьогъуиыц тешIыхъагъэх. Быракъым ыгузэгурэ ычIэгъырэ зэдиубытэу апэхэр дэгъэзыгъэхэу зэтэдзэгъэ щэбзэщиц тешIыхъагъ.

Быракъым ышъо щыIэныгъэм, гъэшIэ гъунэнчъэм ятамыгъэу щыт. Жьогъо 12-р адыгэ лъэпкъэгъу 12-мэ ателытагъ. Щэбзэщэ зэтэдзэгъищыр адыгэ лъэпкъэу 12-мэ языкIыныгъэ, язэгурьIоныгъэ, язэпхыныгъэ ятамыгъ.

Государственный флаг Республики Адыгея

В основу Государственного флага Республики Адыгея положен исторический флаг Черкесии (адыгов) первой трети XIX века. Его изображение в цвете приводится в книге «Путешествие в Черкесию, Крым — Татарию...» (Лондон, 1838 г.) английского журналиста Э.Спенсера, побывавшего в Черкесии в 30-х годах XIX века в период Русско-Кавказской войны. Оно именуется автором как «высокое Знамя конфедерации князей Черкесии».

Флаг представляет собой поле цвета густого аквамарины, на котором расположены полукругом 9 золотых звезд и три звезды по прямой линии ниже этого полукруга. В средней и нижней части флага расположены три перекрещенные стрелы, направленные остриями вверх.

Цвет флага — символ жизни, вечности. 12 золотых звезд соответствуют 12 основным подразделениям — (племенам) адыгского — народа. — Три перекрещенные стрелы являются символом — единства, объединения, союза 12 адыгских племен.

(Джыри къыкIэлъыкIоуцт).

ЖУРНАЛИСТЫМ ИЕПЛЪЫКІ

Сыгу кьэкъыжыгы я 60-р илэхсэм тичылзу Къэбыхъаб-лэкIэ апэрэ телевизорыр Цэй Хысэ (шыIэжэп) кышцэфи, иунэ зэрэргъэуоцогъгэр. А унагъор ащ кышцегъэжыгъгэу цыф klyanIэ хуугъагъ. Шып кьэ, а лэхъаным Краснодар закъу кьэзыгъэлыгаоштыгъэр. Ари сыхатары 17-р ары кызыригъажьыштыгъэр. Сьд илэужыгъо кьэтын кыгъэлыгъоми, тшлогъэшлэгъонэу теп-лыштыгъ. ШшүцIэрэ фыжыыр-экIэ экран цыкълум ралэгъгорэ пстэури агъэшлагъоу пчыхъэ кьэс зэхэсыштыгъэ цыфхэр разэхуэ зэбгырыкъыжыштыгъэх. Мэфэ заулэ тешлагъэу сэри телевизор кьэсцэфи тиунэ изгъэуоцугъ, антеннэри гъэIагъэ. Гьунэгъухэр кьакIохэмэ еп-лыхуэу охъгэ бэкIае ыкьуды-игъ. Нэужым унэгъуабэм яIэ хуугъагъэ. Непэрэ лэхъаным пштэмэ, а аппарат гъэшIэгъо-ныр зиунэ имыт кьэбгъотынэл. Мы лэхъаным телевидением шьо зэфэшъхьафхэмкIэ кьегъэлыгагъо. Экранхэр иных. Зы аппаратым кышчымыуцухуэ, зытшл-зышпылIыхэр зилэ унагъохэри макIэл.

Телевидениер цыфым кыгупшысыгъэ хъугъэ-шлэгъэ инхэм ащыщ. Ар непэрэ цивилизациям кытфыхыгъэ шу-хъафтынышху. Лъэшэу тыгу къео ар тятэжъхэм, тянэжъхэм зэрамылэгъугъэр. Псынклэу телевидением кэбарыклэхэр кытлыгъэлэсых, хъугъэ-шлагъэхэр нэрылэгъоу тапашхыкырегъэуцох. Культурэр цыфжъугъэхэм алгъэлэсы, плуныгъэмклэ амалышл. Арышъ, апэу ар къэзыгупшысыгъэхэр цыф лухша мылуша плуу клэмыупчлэжъ. Мары Адыгэ Республикэм телерадиокомпания илэу зыхъугъэм кышгегъжъагъэу Адыгем шыхухэрэр, шышлэхэрэр пчэдыжы, шэджагъуи, пчыхыашъхы тэлэгъух. Ари зымыуасэ шылп. Адыгэ тележурналистхэм тафэраз, алэлк къамыгъанэу дэгъоу лоп ашл.

Ау мы аужырэ ильэсхэм, сэ сызэрепльырэмклэ, тызымыгъэразэхэрэр Останкино кыйлэ-клэкырэ кэзтын зэфэшхьафхэр арых. А студием кыптигъэлэбгъурэ кэзтынхэм япчъагъэ ренэу зэрэхахьорэм гу лымытэн плъэкырэп. Шьыпкэз, мы кэастхыгъэм еджэхэрэм кыа-шлэшынкли хьун нахьыжхэр непэрэ шылэныгъэм юуж кенэхуэ, тызхэт лэхъаныр кыагурьмылоу, плуныгъэм ыльэныкьоклэ кьемыклурэ кэзтынхэр ветеранхэм агу римыхыхуэ, непэрэ шылэныгъэр зилэужыгдор зэхамышлыкьу. Ау мары джырзблагы «Аргументы и факты» зыфигорэ гъэзетым кыратхагъэхэм ащыщ телевидением иавторитет нахь кызырелыхэрэр. Ащ кымытхымы цыфыхэм узэхэдэлэклэ зэхохы экраным мышьо-мыл кэзтынэу кыгъэзлабгъохэрэм япчъагъэ зэрэхахьорэр. «Сеплывжынэуи сыфаеп, еплыхэрэм кьадэджэгух уагъалоу, пшгъхэ ыгъэуназуу кыгъэлэзлабгъохэрэм кьахэхьо нахь, ахэклырэлэ», — зылохэрэр бэ. Сызэрэщыгуа-зэмклэ, мы аужырэ ильэс зытлушым цыф пчъагъэу федеральнэ ТВ-м кытыхэрэм яплыхэрэр нахь маклэ хьугъэ, емыплъыжыхьэхэрэи бэ.

Тихэгъэгу зэрэщытэу пштэмэ, зэшлохыгъэн фэе Юфыгъо зэфэшъхьафэу щылэхэр нахы-

бэ зэрэхүхэрэм гу лымыгтэн
плъэкЫрэп. Кризисыр, Ioф-
шлaпlэ зэрэшмылэр, коррупци-
ер, наркоманиер, ешbонч-
чылэхэр кыызэрaбгынхээрэр,
хьакьулахьхэм кыызэрахьхө-
рэр, ЖКХ-м ауасэ цыфхэр «зэ-
рлгхьалэхээрэр», товархэм
ауасэхэр зэрэдэкIуаехээрэр,
нэмыкIхэри кызыхэкIыхээрэр
иолгаьгоха экраным? Адэ те-
леканалхэм сыда катыхээрэр?
Джэгунхэр, уджынхэр, мыл
кIыIум кыызэрэшшыьхээрэр,
юбилейхэр, сэмэркьзу зэхакьэ-

цэ зыгыхэрэр арых нахь, ахэр
зышлогьэшигьонэу тыхэгьэгу
исыр бэ плоным юфыр тетэп.
Етлани рекламэхэр кыззатыхэ-
рэр цыфхэм агу рихьырэ кьз-
тынхэр кьыззагьэлэгьохэрэ
уахьтэхэр арых. Рекламэхэм
гур ээпакы.

Тыгхэт лъэхъаным Урысы-
ем чылэхэр екодкых, ахэм
ащыпсэхэрэр Ioфшланлэ зы-
дэщылэ чыплэхэм маклох.
Адыг Республикыри ахэм ахэ-
кыжыны, икбуаджэхэм цыф
макI адэсыжыр. Телевидени-

ситф хяпс ратыгэу ыкӀи кӀа-
мышкӀӀ минрӀ еонхӀу тыралъ-
хыгӀгӀу «Аргументы и факты»
зыцӀӀ гӀзэтым ытыгӀ. Журна-
лист бзылфӀыгӀгӀу ащ икӀгӀгӀ-
лӀэгӀон Ӏоф дзышылагӀмӀ кӀа-
мыш огу 60 зэрӀтыралъхы-
гӀгӀ кӀыхаутыгӀагӀ. АрышӀ,
ахӀм ызакоӀ пхыашӀ. Ау ащ
фӀдӀ закоӀ тыхабзӀ ерӀштит,
кӀамыш пчыагӀгӀу тыхӀгӀгӀу
илъыр икӀунӀп.

Аш фэдэхэр телевизорымкIэ
кьэбгьэлыагьохэмэ зэрэмытэ-
рэзыр бэмэ ашIэ, ары шьхьа-

Сыда а заулэр кызыклагъэ-
лягъорэр мафэ къэс? Сыд фэдэ
мэхана ялэр а имыщыкIэгъэ
Юфыгъо мышгъо-мылхэу судым
изэхэсыгъо кыхагафэхэрэм,
гъэспэгъхьдэ горэ къаркIа, плу-
ныгъэмкIэ яшIуагъэ къэкIуа?

ИкЫгъэ илъэсым ибжыхъэ
синэОсэ кIалэу милицием
иЮфышIэ кысфилотэгъэ къэ-
барыр сыгу къэкIыжьыгъ.
«Пчыхъэ горэм сменэр къэсы-
ухыгъэу тадэжъ сыхъызэкIо-
жъым, лифтым пшъэшъитIу
Iутэу сакъыкIэрыхъагъ, —
къэIуагъ милиционерым. —
Лифтыр къехи пчъэр кызызэ-
Iокъым сэ апэу сыхъагъ. Ау
пшъэшъитIур кIыхьан адагъп.
«Шъукыхъэба, — сIуи сызъ-
джэм», «кIо, кIо, о тыуигъусэу
тыдэкIоенкIэ тыфаеп» къа-
Iуагъ. ЗэрэхъурэмкIэ, милици-
ем сырилофшIэ нахь мышIэми,
кыссыштагъэх».

Милиционер сыдигьокIи ухь-
маклоу ыкIи шысэтехыпIэу
алытэштыгъэми, мы аужырэ
ильэсхэм цIыфхэр ахэм ашы-
цынэхэ хуыгъ. Ащ телевиде-
нием илоф хэмалъзу пIон
плъэкIыштэп, хэпшIыкIэу а
ухьмакIохэр ыгъэпыутыгъэх
уагъало. ПравуохьумэкIо ор-
ганхэм ялIыкIохэм зэфагъэрэ
лIыгъэрэ ахэлэхэу ягугъу
ашырэп ренэу общественнэ
порядкэр къаухьумэзэ къу-
лыкIур ахьыми. Ау ахэм ялоф-
шIон игъэкIотыгъэу, зэгуафэ-
хэрэр кIуачIэкIэ чIыгум рау-
лымэ IэпшIэхьухэр атыралъ-
хэхэу, мэхьаджэхэу телевиде-
нием къегъэзIагъох.

Етлани экранхэм арыолъа-
 гбох кьолъхъэлъыхыным мили-
 циян дахьыху. Адэ ащ фэдэ
 шэн лаехэр ахэлъху, цыфхэр
 кьашыщынэху кьагъэлъэгъорэ
 къэтынхэр экранымкIэ зылъэ-
 гъугъэхэм ащыхых шгулуа а
 пшъэщытлоу лифтым имыхъах-
 хэр? Къэлэгъэн фаер правдо-
 ухьумкIо органхэм ялъкIохэм
 япшъэрылъ шъхъалэхэр, лы-
 гъэу ыкIи блэнагъэу зэрэхъэх-
 рэр кьыралотыкIуэ телевидени-
 ем кьытырэр зэрэмакIэр ары.

Илъэс зэкIэлъыкIохэм къа-
кIоцI тиобществэ тхылъым
чыпIэшхо щилыгъэу къы-
хыгъ. Тхылъыр шIу альэгъу-
щтыгъэ, ащэфыщтыгъэ. Ау
джы ащ фэдэжып. Непэ теле-
видениер унэгъо пчэгум къиу-
цуагъ, ащ нахърэ Iоф илгы-
жэп. Хъунэу е мыхъунэу
къыгъэлъэгъуагъэхэр зызэкIэ-
зэкIэ цIыфхэм зэфалотэжык.
Тызылэгъу мыхъухэрэм, джаш
фэдэу зыгу шIу имылхэм куль-
турэм ылъапсэ кIауты, шэн-
хабзэу цIыфхэм ахэлъхэр зэпы-
рыгъэзагъэу тапашъхьэ къы-
рагъэуцох. Ары пэпчъ пIошты-
ри шIэщIтыри умышIэу пшъхьэ
егъэуназэ. Арышъ, тэ, ны-ты-
хэм, ветеранхэм, пшъэрылъ
шъхьалэу тилэр къыткIэхъухьэ-
рэ нобжыкIэхэр цIыфыгъэмрэ
шэн дахэхэмрэ яшапхъэхэм
атетэу плугъэнхэм тегъэпсы-
кIыгъэ Iофыгъохэр зехъэгъэн-
хэр ары.

Кызырэсугагъу, телевидением кылэкэкы материал гъшлэгъоныбэ. Ау плуныгъэ лофым къемыклухуу кыгъэ-лыагъохэрэм адегъэштэгъуай. Уибын-унагъоклэ узэхэсэу экраным уеплыгъэ лаехэр кызыридэхэклэ, укытэгъо чыплэ уефэ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ
Мурат.

хэр, зэрэүкI кинофильмхэр, пчъа
егъэтыгъэр милицием иЮ-
фышIэ Iуихын зэрильэкIырэр,
бзыльфыгъэм зэрэбэныхэрэр.
Бэ, бэ ащ фэдэху къатыхэрэр.

Программэм узыхэплъы-
хьэкIэ, а тхыамафэм кыагъэлъ-
гъоштхэм гъунэ зимыIэ филь-
мэхуэ сериишгъэ пчыагъэ хуэ
хэрэр ахолоуагъох. Илъэсыбэ
хуэгъуэ «Улицы разбитых фо-
нарей» зыфиIорэр непэ кызы-
нэсыгъэм НТВ-м мафэ къэс
кыегъэлыагъо а зы артист дэ-
дэхэр зэрэхэтхуэ. Джащ фэдэх
фильмэхуэ «Глухарь», «Кулагин
и партнеры», «След», «Адво-
кат» зыфиIохэрэр, нэмыкIхэри.
ЕтIани программэхэм ацIэхэр
зэблахуэх, ау кыатыхэрэм ахэт-
хэр а зы дэдэхэр арых. Илъэс
пчыагъэ хуэгъэшь орэдыIохэм
а зы оредхэр кыаIох, анекдот-
хуэ цыфхэм ауджэгъужьы-
гъэхэр кыауатэхуэшь, ежыхэр
Iэгу зэфытеожых.

Телевидением казино зэр-
шдыджэгухэрэр угу кьегъэкЫ,
ахьцэ ильэу кьэтынкэр кьа-
гъэлыагъох. Гушылэм пае, «Хэ-
та миллионер хьунэу фаер?»
зыфилорэр зы миллионьм хэжи,
миллионьшым нэсыгъ. «Поле
чудес» зыцэ кьэтыныр зезы-
щэрэм циркым хэт клоуныр угу
кьегъэкЫ. ЫункЫбзэ зытфых
ухагьгэдэнышъ, кьахэпхымэ
автомашинэкИэ Москва укьы-
кЫжышцт. «Минута славы»
зыфилорэм ухэлажъэу уинасып
кьыхьымэ, кьыуатыр милли-
онхэмкИэ дэгъоу упсэушцт. «Рус-
ское лото» зыцэ кьэтыныри
джащ фэд.

Телевидением кээкyaпlэу нlэр рекламэхэр арых. Ащ пае ахьцэ кяззыхэрэм ятовар-хэмрэ яфэлo-фашlэхэмрэ шьт-хьум дырагэхьыхе, кьагьэлтэ-гьорэ программэр эспагьэушэ, роликкэр агьчээрэгьух. Хэта а рекламэхэм ялтыхэрэр? Ахь-

ем тхыамыклагъо горэм, гушы-
лэм пае, машлом, псы кыиу-
ным, нэмыкхэми афэгъэхыгъэ
къэтынхэр экранымкIэ къыгъз-
лягъагъэ зыхыукIэ, зэхэсхы-
ным нэсыгъэу унжэ цыкIухэу
ныхэр, лIыжъхэр зыIутхэр
ольэгъух. Колхозхэр, совхозхэр
щымылIажьыхэ зэхъум чылэхэр
тхыамыкIэ дэдэ хуэгъэх. Сыда
ахэм апае чыпIэ пэпчэ теле-
видением къэтынхэр зыкIышы-
зэхимышэхэрэр? «Колхозхэр
зышIэм мары чылэр зэрэгъы-
тыгъэр, джы зэрэхуыгъэри
шъуинэрылIэгъу», — ылоу
къагъэлягъомэ хушштба?

Зэкѐми тышыгыуаз телеви-
зорымкѐ укѐын ыкѐи жъалы-
мыгъѐ юфыгыбохѐм афэгъэхы-
гъѐ къэтынхэр бэрѐ къызэр-
гъѐлгаагыбохѐм. Пчѐдыжкѐм
кышцегъэжагыу чъщныкѐо-
уж нѐс зѐошхом фѐдѐу бзѐджа-
шѐхѐм цѐыф хыѐхэр зѐраукѐы-
хэрэр, шъѐжъыѐ клѐлыкѐыгъѐр
ыгу зѐрэхигъѐзыхѐрэр, киллер-
укѐлохѐр лъѐгапѐ горѐм тѐс-
хѐу яшхончѐр зыгорѐм зѐрѐ-
тырагъѐпсыхѐхэрэр, о макъѐ-
хэр зѐрѐзѐпымыухѐрэр экраным
иольагыбох. Ахѐм ауж бгъѐшлѐ-
гъѐожъынѐу шытѐп милициѐм
имайорѐу Д. Евсѐюковѐм икѐл-
рашѐоклѐ тучаным цѐыфхэр зѐ-
рѐчѐиукѐыхагыѐхэр.

Тызэресагъэу, унэм тыкы-
зэрихъажыгъэм лыпытэу те-
левизорыр хэтэгъанэ. Экран
шхуантлэм хуьлыфыгъэ пцл-
анэу кыридзэрэм бзылфыгъэр
еупцлэнышт, пцлкорым шы-
джэгухэу ольэгъу. А шлыкэр
чэщныкыо ужыр арэл кызи-
гъэлыгъорэр, е сабыйхэм ячы-
ежыгыо уахтэ буужэп, еджэ-
кыо цыклүхэр еджанлэм кы-
зыкфыжыхэрэм дэжэ.

Ащ фэдэхэр КъокЫпІэм
щыІэ хэгъэгухэм ащыщ кы-
зыщагъэлъагъохэм ар зыпкъ
къыкІыгъэ хуульфыгъэм илъэ-

ем, теуытагыз хэлгээ джыри закон тигэп. Къагъэлъагъомэ хушштыри мыхушштыри, уахытгээ ар зытефэн фаери кылоу унэшэ гъэнэфагъэ шыгэмэ нахъ тэрзгээ сеплгы. Цыфхэр ясжыгыгъэх телеканалхэмкгэ укын ыккы жалымэггэ кэт-тынхуэ къагъэлъагъохэрэм. Пчоджымкы кыщегъжыагъгээ чэшныкьоуж нэс ахэр олгэгъух Зоошхо шыгэм фэд. Бзэджа-шлэхэм цыф хыехэр зрауклы-хэрэр зэпыурэп. Укыр, бзэджэ-шлэныр, ешлэныр кинофильмгээ тырахырэ пэпч ахэлъагъо.

Телевидением хьун кымыгъэлыагъоу слорэп, ау экраным мафэ кьэс иплэгъгорэ кьэтын-хэу «Федеральный судья», «Суд присяжных» зыфилохэрэм утчабэ кыбгъурымылоу шхьхэм кыырагъахьэх. Ежэ судым шэн-хабзэу хэллын фаеу кы-дилгытэрэ зеклуаклэхэр зэхэ-сыгъо пэпчэ кыпшыкълалоты-кълыхьх. Гуцылэм пае, теле-камерэм кьадикулхьэзэ, «кэз-тэдж агъэмысэрэр», «тлысыжэ», «шъукъедж шыхьатым» зыфи-лохэрэри, пчъэр зэрэлуахьэрэри, зэрэфашлыжьэрэри, присяжнэ за-седательскыи кызырзэчлахьэхэ-рэри, зэрзэхэхэри, зэршыхь-хэу приговорым зэрэтегушылэ-хэри, нэмыклхэри язеклуаклэхэр зэфэдэ кьабзэхэу кыагъэлыа-гъох. Шыхьат пэпчэ ыцлэ, ыльэкъуацлэ, илофшлэлэ, ыныбжэ зыфэдиэри, иадрес, лофэу ышлэрэр судым кыы-регъалох. Сыда а заулэр теле-видениемкIэ кьэбгъэлыэгъонэу зеришыхьагъэр? Сэ кызырзэс-шыхьурэр а кьэтыныр инцен-нировкэу шчымыт фэдэу еплгы-хэрэм кыашлуагъэшынэу, суд шьыпкъэ кIо фэдэу цыфхэр рагъэплгынхэу арын фае. Хэта ар зышлошэ хьуштыр сюжет-хэр зэфэдэ кьабзэу мафэ кьэс кыагъэлыагъохэмэ?

Хэлажъэ зышлюигъор бэ

Адыгэ культурэм ия V-рэ Дунэе фестиваль чэпыогъум и 2 — 6-м Мыекьуапэ шыклошт. Къэбэртэе-Бэлкьарым, Къэрэцэе-Щэрджэсым, Темыр Осетием, Краснодар краим, Тыркуем, Иорданием, Израиль, нэмыкэмэ ятворческэ купхэр ащ хэлэжъэщтых.

— Адыгэ культурэм и Дунэе фестиваль цыфхэр зэфещэх, лъэпкэ искусствэм изыкьегъэ-Иэтын фэлажъэ, — кытиуагъ

АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу ШъуаппIэкьо Аминэт. — Фольклорым кыщегъэ-жъагъэу лъэпкьым итворческэ купмэ IофшIагъэу яIэр къэдгъэлъэгъонымкIэ амалышухэр тилэх.

Орэдыхэр, лъэпкэ музыкальнэ Iэмэ-псымэхэмкIэ мэкъамэхэр къезыгъаIохэрэр, ансамблэхэр зэнэкьокъуштых. Тигуа-

пэу кыхэдгъэщырэр зыныбжъ хэIотагъэхэр, кIэлэцIыкIухэр, ныбжыкIэхэр фестивалым хэлажъэхэ ашIоигъоу макъэ кызырэгъэлурэр ары.

Тарихьыр нахьышIоу тшIэным, лъэпкэ шэн-хабзэхэм ныбжыкIэхэр нахь дэгъоу ащыгъэгъозэгъэнхэм, тиadyгабзэ къэтыухьу-мэным афэшI ащ фэдэ фестивальхэр лъэшэу тищыкIагъэх.

ОЛИМПИАДЭ ДЖЭГУНХЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

«Дэнэ гъогур» Адыгеим къэсышт

Олимпиадэ джэгунахэр 2014-рэ ильэсым Шъачэ зэрэщыклоштхэм общественнэ-политикэ мэхъэнэ ин иIэу зэхэщIо купым елътэ. Урысыем и Премьер-министрэу Владимир Путиныр зыкIэтхэжыгъэ унашъоу «Дэнэ гъогур» фэгъэхыгъэм кыщелIо Олимпиадэ джэгунахэм япхыгъэ Iофыгъохэр зэрэлажъэкIуатэхэрэр.

Социальнэ IофыгъохэмкIэ Премьерым игуадзэу Александр Жуковыр Дунэе раллэу «Дэнэ гъогур» итхьаматэу агъэнэфагъ. Ар Урысыем ОлимпиадэмкIэ и Комитет ипашэу щыт.

Олимпиадэ джэгунахэм мэхъанэу яIэр цIыфмэ нахьышIоу алъыгъэлэсыгъэным фэшI «Шелковский путь — серия Дакар» зыфилорэр зэхашагъ. «Дэнэ гъогур» Санкт-Петербург кыщауб-

лагъ — Шъачэ кынэсынэу щыт. Мэкъуогъум и 16-м купым хэтхэр гъогур техьагъэх. Сыд фэдэ кьалэ дэхьагъэхэми, дэгъоу къащыпэгъокIых, Олимпиадэм уасэу ратырэм зыкьелэты.

Спорт зэнэкьокъухэм язакъоп Олимпиадэ джэгунахэр зыфызэхашэхэрэр. Олимпиадэр культурэм фэгъэхыгъэ. Лъэпкэ зэфыщытыкIэхэр ащ щэпыгъэх.

«Дэнэ гъогур» апэу зызэхашагъэр тизэрэ ыпэкIэ я II-рэ лIэшIэгъур ары. Китаим щырагъа-

жыи, хэгъэгъу макIэп зылылэсыгъэхэр. «Дэнэ гъогур» Адыгеим дэгъоу шашIэ, ащ ехьылIэгъэ тхыгъэхэр кыхэтыутыштых.

Юныгъо мазэм и 16-м «Дэнэ гъогур» хэлажъэхэрэр Адыгеим къэсыштых. Театрализованнэ едзыгъор тиреспубликэ зэрэщыклоштым Iоф дэзышIэрэр АР-м лъэпкэ культурэмкIэ и Гупчэ ипашэу Кьулэ Амэрбий. Мэфэки зэхэхэм фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр пэшIорыгъэшъэу тигъэзет кыхэтыутыштых.

ФУТБОЛ. ЯТIОНЭРЭ КУПЫР

Пчъагъэр зэфэдэми, упчIэхэр щыIэх

хьазырыштыгъ. Вадим Балабановыр мыгуIэу Iэгуаом кызырешоттым пылгыгъ, судьяу К. Никитэ ащ къекIуалIи, кыфэзыгъэпытэрэ тамыгъэр кыыригъэлъэгъутъ. ЯтIонэрэу кызырэфигъэпытагъэм фэшI В. Балабановыр я 73-рэ такыкьым ешIапIэм кырагъэкIыгъ.

«Астрахань» тикъэлапчъэ нахьыбэрэ къекIоу фежъагъ. УхъумаIоу М. Потаповыр тренер шъхьалэм ешIапIэм рищи, ыпэкIэ щешIэрэ С. Гриненкэр кыыригъэхьагъ. ЕшIэгъур зыщухьным, секунд заул ныIэп кьэнэгъагъэр, С. Гриненкэм тикъэлапчъэ Iэгуаор кыдидизагъ. А нэгъэупIэпIэгъум тикъэлэпчъэIутэу Н. Москаленкэр Iэгуаом лъыбанэзэ, ешIапIэм тефагъэу шылгыгъ — судьям ар зэримылъэгъутгъэр тшIэрэп. Н. Москаленкэм шъобж кытырашагъэми, ухъумаIохэр рэхьатышэу хьурэм лъыплъагъэх, пхъашэу С. Гриненкэм пэуцугъэхэп.

Пресс-зэIукIэр

«Зэкъошныгъэм» итренер шъхьалэу ЗекIогъу Муратэ «Астрахань» яплIэнэрэ чIыпIэр зэрилыгъыр кыдылыгътэзэ, тифутболистхэм зэрафэразэр кытилуагъ. «Астрахань» итренер шъхьалэу П. Гусевым зэрилыгъагъэмкIэ, «Зэкъошныгъэр» дэгъоу ешIагъ. ХьакIэмэ теклоныгъэр кыдаыхын мурад яIэу Мыекьуапэ къэкIогъагъэх. Ауужырэ секундэхэм тикъэлапчъэ Iэгуаор кызырэдизагъэр янасып кыхыгъэу тренер шъхьалэм кытилуагъ. «Зэкъошныгъэм» амалэу иIагъэмэ ащыщыгъэфедэу Iэгуаор яплIэнэрэу хьакIэмэ якъэлапчъэ дидзагъэмэ, теклоныгъэр бысымхэм ахьын зэралъэкIыштыгъэр П. Гусевым хигъэунэфыкIыгъ. Ау пчъагъэр 4:2-у «Зэкъошныгъэм» теклоныгъэр кыдыхыгъэу щытыгъэмэ, «Астрахань» ифутболистмэ ариIоштыр кызышчыригъэжъэщтыр ышIагъэп.

Купым хэтхэр зэрэшIагъэхэр:

«Кавказтрансгаз» — «Ангушт» — 3:3, еплыгъэр 1000, «Черноморец» — «Дагдизель» — 2:0, еплыгъэр 3000, «МИТОС» — «Автодор» — 0:0, еплыгъэр 1000,

«Торпедо» — «Батайск» — 3:0, ешIагъэхэп, «Краснодар-2000» — «Энергия» — 3:1, еплыгъэр 100, «Мэшыкьу» — «Динамо» — 2:2, еплыгъэр 2400-рэ, «Беслан» — «Таганрог» — 2:1, еплыгъэр 500.

Зыдэщытхэр зэтэгъапшэх

Юныгъом и 8-м ехьулIэу командэхэр чIыпIэу зыдэщытхэмрэ очко пчъагъэу яIэмрэ.

1. «Черноморец» — 58
2. «Торпедо» — 55
3. «Мэшыкьу» — 41
4. «Астрахань» — 39
5. «Кавказтрансгаз» — 37
6. «Зэкъошныгъэ» — 32
7. «Краснодар-2000» — 32
8. «МИТОС» — 31
9. «Беслан» — 30
10. «Энергия» — 29
11. «Дагдизель» — 26
12. «Ангушт» — 24
13. СКА — 22
14. «Динамо» — 22
15. «Таганрог» — 18
16. «Автодор» — 17
17. «Батайск» — 15

Юныгъом и 12-м зичэзыу ешIэгъухэр купэу «Кыбылэм» щыклоштых, а мафэм «Зэкъошныгъэм» зигъэспэфышты, и 18-м Новочеркасскэ щешIэшт.

«Зэкъошныгъэм» щешIэрэ Сергей Мальцевыр (N 14-р), «Астрахань» нухъумаIомэ алэкIэIкынэу фежъагъ.

НэIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкэ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхэщыIэр:
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыж зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыпIэ гъэлары-
шIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышгып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыж ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажъэхэр-
рэмрэ яеплгыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм кыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэты-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIдгъэхьа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4725
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2516

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00